

Wtorek, 14 września 2021 r.

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

REZOLUCJE

PARLAMENT EUROPEJSKI

P9_TA(2021)0366

Prawa osób LGBTIQ w UE

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 14 września 2021 r. w sprawie praw osób LGBTIQ w UE (2021/2679(RSP))

(2022/C 117/01)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE), w szczególności jego art. 2 i 3, oraz Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), w szczególności jego art. 8, 10, 18 i 21,
- uwzględniając Kartę Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Kartę), w szczególności jej art. 7, 9, 21, art. 24 ust. 2 i 3 oraz art. 45,
- uwzględniając europejską konwencję praw człowieka, w szczególności jej art. 8 dotyczący prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego oraz art. 14 i protokół nr 12 w sprawie zakazu dyskryminacji,
- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka,
- uwzględniając Europejską kartę społeczną podpisaną w Turynie 18 października 1961 r.,
- uwzględniając Konwencję ONZ o prawach dziecka,
- uwzględniając rezolucję nr 2239 (2018) Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z 10 października 2018 r. w sprawie życia prywatnego i rodzinnego: osiągnięcie równości bez względu na orientację seksualną⁽¹⁾,
- uwzględniając rezolucję nr 2048 (2015) Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z 22 kwietnia 2015 r. w sprawie dyskryminacji osób transpłciowych w Europie⁽²⁾,
- uwzględniając dyrektywę 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG⁽³⁾,
- uwzględniając komunikat Komisji z 12 listopada 2020 r. pt. „Unia równości: strategia na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025” (COM(2020)0698),

⁽¹⁾ Rezolucja nr 2239 (2018) Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy.

⁽²⁾ Rezolucja nr 2048 (2015) Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy.

⁽³⁾ Dz.U. L 158 z 30.4.2004, s. 77.

Wtorek, 14 września 2021 r.

- uwzględniając dyrektywę Rady 2000/78/WE z 27 listopada 2000 r. ustanawiającą ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy ⁽⁴⁾,
 - uwzględniając swoją rezolucję z 11 marca 2021 r. w sprawie ogłoszenia UE strefą wolności osób LGBTIQ ⁽⁵⁾,
 - uwzględniając swoją rezolucję z 18 grudnia 2019 r. w sprawie dyskryminacji osób LGBTIQ i nawoływania do nienawiści do nich w sferze publicznej, w tym stref wolnych od LGBTIQ ⁽⁶⁾,
 - uwzględniając swoją rezolucję z 14 lutego 2019 r. w sprawie przyszłości wykazu działań na rzecz osób LGBTIQ (2019–2024) ⁽⁷⁾,
 - uwzględniając swoją rezolucję z 17 września 2020 r. w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie stwierdzenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności ⁽⁸⁾,
 - uwzględniając wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) z 5 czerwca 2018 r. w sprawie *Relu Adrian Coman i in. przeciwko Inspectoratul General pentru Imigrări i Ministerul Afacerilor Interne* ⁽⁹⁾ oraz z 23 kwietnia 2020 r. w sprawie *NH przeciwko Associazione Avvocatura per i diritti LGBTIQ – Rete Lenford* ⁽¹⁰⁾, a także opinię rzecznik generalnej J. Kokott z 15 kwietnia 2021 r. w sprawie *V.M.M. przeciwko Stolichna Obsthina, Rayon „Pancharevo”* ⁽¹¹⁾,
 - uwzględniając wyroki TSUE w sprawach *Maruko, Römer i Hay* ⁽¹²⁾ oraz wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) w sprawie *Taddeucci i McCall* ⁽¹³⁾,
 - uwzględniając art. 227 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że prawa osób LGBTIQ są prawami człowieka;
- B. mając na uwadze, że Komisja Petycji otrzymała kilka petycji, w których wyrażono zaniepokojenie dyskryminacją, jakiej osoby LGBTIQ, a w szczególności pary osób tej samej płci i tęczowe rodziny, doświadczają w całej UE;
- C. mając na uwadze, że w petycjach tych wzywa się z jednej strony do zagwarantowania tęczowym rodzinom tych samych praw rodzinnych co rodzinom tworzoną przez pary różnej płci i ich dzieci we wszystkich państwach członkowskich, a w szczególności prawa do swobodnego przemieszczania się na terytorium UE i wzajemnego uznawania ich związków i rodzicielstwa, a z drugiej strony do zastosowania środków przeciwko Polsce, która narusza zasady niedyskryminacji, równości i wolności słowa i gdzie przyjęto także „Samorządowe Karty Praw Rodzin” oraz rezolucje określające gminy i regiony jako wolne od „ideologii LGBTIQ” (tzw. strefy wolne od LGBTIQ);
- D. mając na uwadze, że 22 marca 2021 r. Komisja Petycji zorganizowała warsztaty na temat praw osób LGBTIQ+ w UE, podczas których przedstawiono badanie zleczone w imieniu komisji przez Departament Tematyczny Parlamentu Europejskiego ds. Praw Obywatelskich i Spraw Konstytucyjnych zatytułowane „Obstacles to the Free Movement of Rainbow Families in the EU” [Przeszkody w swobodnym przemieszczaniu się tęczowych rodzin w UE];
- E. mając na uwadze, że z wyżej wymienionego badania wynika, iż w 2021 r. tęczowe rodziny nadal napotykały poważne przeszkody w swobodnym przemieszczaniu się w UE, co ma negatywny wpływ na dobro dzieci, oraz że przy wykonywaniu kompetencji UE w odniesieniu do swobodnego przemieszczania się obywateli UE i członków ich rodzin instytucje UE mogłyby podjąć działania w celu usunięcia tych przeszkód; mając na uwadze, że rodzice transpłciowi, których dokumenty tożsamości nie są uznawane po przekroczeniu granicy, mogą utracić wszelkie więzi prawne z dziećmi, co poważnie wpływa na dobro dzieci;

⁽⁴⁾ Dz.U. L 303 z 2.12.2000, s. 16.

⁽⁵⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2021)0089.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 255 z 29.6.2021, s. 7.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 449 z 23.12.2020, s. 146.

⁽⁸⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2020)0225.

⁽⁹⁾ Sprawa C 673/16, Coman, EU:C:2018:385.

⁽¹⁰⁾ Sprawa C-507/18, NH, EU:C:2020:289.

⁽¹¹⁾ Sprawa C 490/20, V.M.A., EU:C:2021:296.

⁽¹²⁾ Sprawa C-267/06, Maruko, EU:C:2008:179; Sprawa C-147/08, Römer, EU:C:2011:286; sprawa C-267/12, Hay, EU:C:2013:823.

⁽¹³⁾ ETPC Taddeucci i McCall przeciwko Włochom, nr 51361/09.

Wtorek, 14 września 2021 r.

- F. mając na uwadze, że art. 21 TFUE stanowi, że każdy obywatel Unii ma prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich;
- G. mając na uwadze, że Unia Europejska musi zwalczać wykluczenie społeczne i dyskryminację;
- H. mając na uwadze, że prawo do równego traktowania i niedyskryminacji stanowi prawo podstawowe zapisane w Traktatach UE i Karcie oraz że należy zapewnić jego pełne poszanowanie; mając na uwadze, że równość i ochrona mniejszości należą do wartości UE zapisanych w art. 2 TUE, które UE rozwija poprzez inicjatywy i działania w ramach „Unii równości”;
- I. mając na uwadze, że we wrześniu 2020 r. w orędziu o stanie Unii przewodnicząca Komisji Ursula von der Leyen podkreśliła – odnosząc się do potrzeby wzajemnego uznawania więzi rodzinnych w UE – że „jeżeli jest się rodzicem w jednym kraju, jest się rodzicem w każdym kraju”;
- J. mając na uwadze, że na mocy prawa międzynarodowego i Traktatów UE wszystkie państwa członkowskie podjęły zobowiązania i zadania związane z poszanowaniem, gwarantowaniem, ochroną oraz stosowaniem praw podstawowych;
- K. mając na uwadze, że choć UE poczyniła postępy w sprawie małżeństw i związków cywilnych, praw osób LGBTIQ do adopcji i ochrony prawnej przed dyskryminacją, nawoływaniem do nienawiści i przestępstwami z nienawiści, odnotowano również kroki wstecz, takie jak wroga retoryka wybranych w wyborach polityków, gwałtowny wzrost przemocy na tle homofobicznym i transfobicznym oraz ogłoszenie tzw. stref wolnych od LGBTI;
- L. mając na uwadze, że osoby LGBTIQ nadal doświadczają dyskryminacji i przemocy w Europie; mając na uwadze, że mapa Rainbow Europe z 2021 r., będąca coroczną analizą porównawczą ILGA-Europe, ujawnia powszechną i niemal całkowitą stagnację w zakresie praw człowieka przysługujących osobom LGBTIQ, szczególnie w odniesieniu do uznawania przepisów prawa rodzinnego w całej Europie, oraz ukazuje, że w tym roku nie nastąpiła ani jedna zmiana prawna lub polityczna mająca pozytywny wpływ na osoby LGBTIQ;
- M. mając na uwadze, że w badaniu z 2019 r. Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) stwierdziła, że w UE następuje wzrost dyskryminacji ze względu na orientację seksualną, tożsamość płciową, ekspresję płciową i cechy płciowe;
- N. mając na uwadze, że w niektórych państwach członkowskich osoby LGBTIQ wciąż spotykają się z dyskryminacją w zakresie ochrony socjalnej, zabezpieczenia społecznego, opieki zdrowotnej, edukacji oraz dostępności i możliwości nabywania towarów i innych usług dostępnych publicznie, w tym mieszkań; mając na uwadze, że horyzontalna dyrektywa w sprawie niedyskryminacji, która mogłaby częściowo wypełnić tę lukę dotyczącą ochrony poza rynkiem pracy, pozostaje od ponad 10 lat zablokowana w Radzie;
- O. mając na uwadze, że nie wszystkie państwa członkowskie UE zapewniają osobom LGBTIQ ochronę prawną przed dyskryminacją;
- P. mając na uwadze, że nie istnieją przepisy unijne dotyczące uznawania między państwami członkowskimi orzeczeń w sprawie rodzicielstwa ani przepisy unijne mające na celu rozwiązywanie konfliktów w tym zakresie; mając na uwadze, że niektóre państwa członkowskie nie uznają małżeństw osób tej samej płci zawartych w innym państwie członkowskim do celów prawa krajowego innych niż uzyskanie dokumentu pobytowego; mając na uwadze, że niektóre państwa członkowskie, które zezwalają parom tej samej płci na zawarcie małżeństwa, wydają się niechętnie uznawaniu zarejestrowanych partnerów tej samej płci z innych państw członkowskich; mając na uwadze, że w niektórych państwach członkowskich parom tej samej płci mającym dzieci można odmówić prawnego uznania ich za rodziców własnych dzieci⁽¹⁴⁾; mając na uwadze, że rodzicom transpłciowym często odmawia się prawnego uznania płci podczas przekraczania granic, co powoduje, że organy graniczne nie uznają ich za rodziców ich własnych dzieci;
1. z zadowoleniem odnotowuje, że 12 listopada 2020 r. Komisja Europejska przyjęła strategię na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025 (COM(2020)0698) – pierwszą taką strategię w historii – przewidującą, że do 2022 r. podjęte zostaną dwa kluczowe działania: inicjatywa ustawodawcza w celu ochrony praw tęczyowych rodzin oraz aktualizacja wytycznych z 2009 r. dotyczących swobodnego przemieszczania się;
2. wyraża głębokie zaniepokojenie dyskryminacją tęczyowych rodzin, w tym dzieci, w UE oraz tym, że osoby należące do tych rodzin są pozbawiane praw ze względu na orientację seksualną, tożsamość płciową lub cechy płciowe rodziców lub partnerów; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby zlikwidowały tę dyskryminację i usunęły przeszkody w korzystaniu z podstawowego prawa do swobodnego przemieszczania się na terytorium UE;

⁽¹⁴⁾ „Obstacles to the Free Movement of Rainbow Families in the EU” [Przeszkody w swobodnym przemieszczaniu się tęczyowych rodzin w UE], badanie zlecone przez Departament Tematyczny Parlamentu Europejskiego ds. Praw Obywatelskich i Spraw Konstytucyjnych na wniosek Komisji Petycji, 2021 r. Obstacles to the Free Movement of Rainbow Families in the EU (europa.eu).

Wtorek, 14 września 2021 r.

3. podkreśla, że trzeba dążyć do tego, by osoby LGBTIQ dysponowały pełnią praw podstawowych w całej UE, i przypomina, że instytucje i państwa członkowskie UE mają obowiązek stać na straży tych praw zgodnie z Traktatami i Kartą, a także prawem międzynarodowym;
4. podkreśla, że UE musi przyjąć wspólne podejście do uznawania jedнопłciowych małżeństw i związków partnerskich; wzywa państwa członkowskie, aby w szczególności wprowadziły odpowiednie przepisy zapewniające wszystkim rodzinom pełne poszanowanie prawa do życia prywatnego i rodzinnego bez dyskryminacji oraz możliwość swobodnego przemieszczania się, co obejmuje środki ułatwiające uznawanie płci prawnej rodziców transpłciowych;
5. przypomina, że prawo UE ma pierwszeństwo przed wszelkiego rodzaju prawem krajowym, w tym przed sprzecznymi z nim przepisami konstytucyjnymi, i dlatego państwa członkowskie nie mogą powoływać się na niekonstytucyjność małżeństw jedнопłciowych lub na konstytucyjną ochronę „moralności” lub „porządku publicznego”, by ograniczyć – z naruszeniem praw tęczowych rodzin przenoszących się na ich terytorium – podstawowe prawo do swobodnego przemieszczania się osób w UE;
6. z całą stanowczością potępia fakt, że dotąd nie przyjęto wniosku dotyczącego dyrektywy Rady w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną⁽¹⁵⁾, przedłożonego 2 lipca 2008 r.; wzywa Radę do zatwierdzenia tego wniosku; podkreśla, że impas ten stanowi niewłaściwy sygnał ze strony instytucji unijnych, sugerujący, że przysmakują one oko na poważną dyskryminację w państwach członkowskich UE i pozwalają na jej trwanie;
7. wzywa Komisję, aby zadbała, by wszystkie państwa członkowskie UE respektowały prawną ciągłość więzi rodzinnych między członkami tęczowych rodzin przenoszącymi się na ich terytorium z innego państwa członkowskiego, przynajmniej we wszystkich przypadkach, w których wymaga tego europejska konwencja praw człowieka;
8. wzywa Komisję, aby zaproponowała przepisy zobowiązujące wszystkie państwa członkowskie, by uznawały, do celów prawa krajowego, osoby dorosłe wymienione w akcie urodzenia wydanym w innym państwie członkowskim za rodziców prawnych dziecka, bez względu na płeć prawną lub stan cywilny tych osób, a także zobowiązujące wszystkie państwa członkowskie, by uznawały, do celów prawa krajowego, małżeństwa lub zarejestrowane związki partnerskie zawarte w innym państwie członkowskim we wszystkich sytuacjach, w których małżonkowie lub zarejestrowani partnerzy mają prawo do równego traktowania zgodnie z orzecznictwem ETPC; podkreśla, że ważne jest, by akty urodzenia były uznawane we wszystkich państwach członkowskich niezależnie od płci rodziców, gdyż gwarantowałyby to, że dzieci nie staną się bezpaństwowcami po przeprowadzce do innego państwa członkowskiego;
9. popiera zobowiązanie Komisji do wystąpienia z inicjatywą ustawodawczą mającą na celu rozszerzenie wykazu przestępstw wymagających działania na szczeblu UE o przestępstwa z nienawiści i mowę nienawiści, w tym przeciwko osobom LGBTIQ, a także do przedstawienia wniosku w sprawie wzajemnego uznawania rodzicielstwa i ewentualnych środków wspierających wzajemne uznawanie jedнопłciowych związków partnerskich przez państwa członkowskie; wzywa przyszłe prezydencje Rady, aby priorytetowo traktowały te kwestie w swoich programach;
10. wzywa Komisję, aby podjęła konkretne działania w celu zapewnienia swobody przemieszczania się wszystkim rodzinom, w tym rodzinom tęczowym, zgodnie z wyrokiem w sprawie *Coman i Hamilton*⁽¹⁶⁾, w myśl którego termin „współmałżonek” stosowany w dyrektywie w sprawie swobodnego przemieszczania się ma zastosowanie również do partnerów tej samej płci; zwraca się do Komisji, aby zbadała, czy państwa członkowskie stosują się do wyroku w sprawie *Coman i Hamilton*, a wobec państw, które się do niego nie stosują, podjęła działania w celu egzekwowania prawa na podstawie art. 258 TFUE; wzywa Komisję do podjęcia takich działań wobec Rumunii w związku z aktualnym nieprzebrnięciem przez nią tego wyroku oraz brakiem środków odwoławczych, który zmusił powoda do wniesienia sprawy do ETPC;
11. zwraca się do Komisji, aby w przyszłych wytycznych dotyczących swobodnego przemieszczania się zawarła uściślenia gwarantujące, że dyrektywa 2000/78/WE będzie czytana w świetle wyroków TSUE w sprawach *Maruko*, *Römer* oraz *Hay* oraz wyroku ETPC w sprawie *Taddeucci i McCall*, które wymagają od państw członkowskich zakazania wszelkiej dyskryminacji par osób tej samej płci w odniesieniu do zatrudnienia, szkolenia zawodowego lub wszelkich innych obszarów wchodzących w zakres przedmiotowy dyrektywy;
12. wzywa Komisję, aby przedłożyła wniosek dotyczący przeglądu art. 2 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2004/38/WE, w szczególności w celu zniesienia warunku „jeżeli ustawodawstwo przyjmującego państwa członkowskiego uznaje równoważność między zarejestrowanym związkiem partnerskim a małżeństwem”, tak by zapewnić zgodność z art. 21 Karty;

⁽¹⁵⁾ COM(2008)0426.

⁽¹⁶⁾ Wyrok z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie *Coman*, C-673/16, EU:C:2018:385.

Wtorek, 14 września 2021 r.

13. wzywa Komisję, aby w przyszłych wytycznych dotyczących swobodnego przemieszczania się – w celu zapewnienia prawidłowego stosowania prawa w tym zakresie – zaapelowała do państw członkowskich o konsekwentne wdrażanie dyrektywy 2004/38/WE bez dyskryminacji między beneficjentami tej dyrektywy, takimi jak pary osób różnej płci i pary osób tej samej płci, sprecyzowała, że odniesienia do określeń „partner”, „rodzic”, „dziecko”, „bezpośredni zstępny” lub „bezpośredni wstępny” nie mogą dyskryminować tęczywych rodzin, zagwarantowała tęczywym rodzinom, które korzystają z prawa do swobodnego przemieszczania się w UE, prawo do łączenia rodzin na równi z parami osób różnej płci, a także zagwarantowała, że ocena sytuacji osobistej par mająca na celu „ułatwienie” przyjęcia na terytorium danego państwa niezarejestrowanego partnera obywatela Unii będzie wolna od dyskryminacji ze względu na orientację seksualną;

14. zwraca się do Komisji, aby zajęła się dyskryminacją społeczności LGBTIQ w Polsce i na Węgrzech, tak by skłonić te państwa członkowskie do prawidłowego stosowania i przestrzegania prawodawstwa UE w tej dziedzinie; wzywa Radę do wznowienia dyskusji na temat postępowań na podstawie art. 7 TUE przeciwko Polsce i Węgrom, w tym w odniesieniu do praw osób LGBTIQ; przypomina swoje stanowisko z 17 września 2020 r. i wzywa Komisję, aby w pełni wykorzystywała dostępne narzędzia – w szczególności przyspieszone postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego i wnioski do Trybunału Sprawiedliwości o zastosowanie środków tymczasowych, a także instrumenty budżetowe – w celu eliminacji wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Polskę i Węgry wartości, na których opiera się Unia; wzywa Komisję, aby stale i regularnie informowała Parlament oraz ściśle z nim współpracowała;

15. zobowiązuje przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji oraz rządów i parlamentom państw członkowskich.
